

Олег Пограничний

студент гр. ФФМ-11,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Наталія Коломийчук

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Сучасний стан економіки України воєнного періоду характеризується наявністю постійних ризиків та загроз для всієї сфери економічної діяльності. Важливим суб'єктом, що здійснює економічну діяльність та є елементом економічної системи країни виступає домогосподарство, яке складається з однієї або декількох осіб. Домогосподарства задіяні в майже в усіх сферах: на ринку праці та споживчих послуг, банківській системі, кредитуванні, оподаткуванні та інших. Благополуччя та стабільність домогосподарств здатне підтримувати всю фінансову систему держави. Тому фінансова безпека кожного домогосподарства відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності та розвитку країни.

Початковим етапом у дослідженні механізму забезпечення фінансової безпеки домогосподарств має бути теоретичне обґрунтування сутності цього поняття. Зазначене питання висвітлюється у працях багатьох науковців, зокрема, С. Юрія та Ф. Федосова [1, с. 534], О. Кириленко [2, с. 89], Г. Возняка та О. Мульської [3, с. 136], Б. Пшика [4, с. 27] та інших.

Поняття безпеки для об'єкта означає умови, за яких вплив зовнішніх та внутрішніх факторів не призводить до негативних наслідків для цього об'єкта. Якщо розглядати домогосподарство, то фінансова безпека буде означати захищеність від негативного впливу рівних факторів на фінанси домогосподарства. Так, визначаючи сутність фінансової безпеки С. Юрій та В. Федосов застосовували багатосторонній підхід та пропонуючи визначення цього поняття як «захищеність фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин; певний рівень фінансової незалежності, стабільності і стійкості фінансової системи країни в умовах впливу на неї зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів, що складають загрозу фінансовій безпеці; здатність фінансової системи держави забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та стале економічне зростання» [1, с. 534].

Аналогічне визначення фінансовій безпеці домогосподарств надає Б. Пшик, наголошуючи, що така безпека передбачає безперервне і стале підтримання фінансового стану, який характеризується стійкістю до внутрішніх та зовнішніх загроз під час функціонування, а також здатністю домогосподарства забезпечувати власні фінансові інтереси та підтримувати гідний рівень життя [4, с. 27].

Розглядаючи сутність фінансової безпеки домогосподарств, О. Кузьмак відокремлює її особливості від забезпечення інших учасників фінансового ринку, якими вважає [5, с. 147]:

- держава здійснює найменший вплив на фінанси домогосподарств на відміну від інших, водночас вони мають тісний зв'язок з іншими сферами фінансової діяльності;
- домогосподарства мають певні особливості формування та використання фінансових ресурсів, які передбачають підтримку гідного рівня життя та розвитку людини;
- на зміну доходів домогосподарств впливають як економічні, так і неекономічні фактори,
- при зменшенні доходів можуть збільшуватися окремі статті витрат домогосподарства, які неможливо скоротити нижче рівня, необхідного для забезпечення повсякденного споживання.

Варто наголосити, що для забезпечення фінансової безпеки домогосподарств необхідним є досягнення оптимального балансу між їх надходженнями та витратами. Підтримання певного рівня витрат є не менш актуальним для фінансової безпеки домогосподарств, ніж достатній рівень доходів, адже рівень їх фінансового достатку визначається обсягом витрат, що спрямовуються на задоволення необхідних потреб.

Витрати, як складову оцінки фінансового стану домогосподарств розглядали О. Кириленко, С. Коваль та ін. [2, с. 89]. Науковцями здійснено класифікацію витрат домогосподарств на споживчі та неспоживчі, а також запропоновано використання коефіцієнту Енгеля для оцінки фінансового стану домогосподарств.

Водночас фінансовий стан домогосподарств оцінюють через показники їхніх доходів та витрат Г. Возняк, О. Мульська та ін. [3, с. 136].

Отже, у розкритті економічної сутності фінансової безпеки доходам і витратам домогосподарств належить особливе значення, а від їх збалансування залежить можливість підтримки такої безпеки.

Наголошуючи на невід'ємності фінансової безпеки домогосподарств від фінансової безпеки держави, В. Коваленко та Н. Мацедонська [6, с. 113] слушно зауважують, що для фінансової безпеки домогосподарств необхідний постійний аналіз її стану, особливо в період економічної кризи.

Також слід зазначити, що в умовах реформ, постійних змін і перетворень в економіці та загроз воєнного періоду важливим для підтримання фінансової безпеки є підвищення фінансової грамотності населення, що полегшить вибір шляхів підвищення своїх доходів, оптимізації витрат та забезпечить фінансовий розвиток у майбутньому.

Підсумовуючи дослідження авторів та приймаючи до уваги сучасні умови функціонування домогосподарств, можна зробити висновок, що сутність фінансової безпеки домогосподарств полягає у: досягненні певного рівня економічної стабільності в умовах впливу на неї факторів різного характеру; можливості збалансування доходів і витрат домогосподарства та достатності фінансових знань для оптимізації витрат та збільшення доходів домогосподарства.

Список використаних джерел:

1. Фінанси: підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. 2-ге вид. переробл. і доповн. К.: Знання, 2012. 687 с.
2. Кириленко О., Коваль С., Сидорчук А., Сидор І. Аналіз витрат як складова оцінки фінансового стану домогосподарств. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. Т. 3 (44). С. 82-91.
3. Voznyak H., Mulska O., Bil M., Radelytskyu Y. Financial wellbeing of households in instability. *Investment Management and Financial Innovations*. 2022. Vol. 19 (1). P. 135–144.
4. Пшик Б. І., Зварич М. С., Кашуба Я. М., Слобода Л. Я. Фінансова безпека домогосподарств в Україні: сучасні проблеми та механізм забезпечення: монографія / за заг. ред. Б. І. Пшика. Львів: СПОЛОМ, 2020. 274 с.
5. Кузьмак О. М., Кузьмак О. І. Фінансова безпека домогосподарств в умовах змін. *Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету*. Серія «Регіональна економіка». 2021. Вип. 19 (75). С. 144–151.
6. Коваленко В. В., Мацедонська Н. В. Сутність фінансової безпеки домогосподарств та напрями її забезпечення. *Економічний простір*. 2021. Вип. 167. С. 111–114.